

GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22.

„GAZETA” IEȘE ÎN FIECARE ZI.

ANULU L.

SĂ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNȚIURILE:

O seriă garmondă 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisori nefranate nu se primesc. — Manuscrise nu se retrămit.

N° 25.

Martți, Mercuri 4 (16) Februarie.

1887.

Brașov, 3 Februarie 1887.

Firul telegrafic ne comunică, că ministrul honveților a prezentat astăzi camerei ungare proiectul de lege privitor la noul credit de șapte milioane și jumătate pentru armata honveților și pentru organizarea și înarmarea unei părți din contingentul glótelor.

Cu câteva ore înainte de prezentarea acestei cereri de credit fóia oficială din Peșta a publicat autografele prea înalte, prin care se rezolvă criza în ministeriul de finance. Demisiunea contelui Szapary este primită și conducerea resortului de finance este încredințată în mod provisoriu ministrului-președinte Tisza. La conducerea resortului de interne, în locul d-lui Tisza, a fost chemat ministrul br. Bela Orczy.

Diarele oficiose din capitala ungară anunțând aceste schimbări cu câteva zile mai înainte, ne-au dat să cunoșcem, că d-lu Tisza numai cu mare greu s'a hotărât a lua conducerea ministeriului de finance în gravele împrejurări actuale. Nisce motive foarte serioase l'au îndemnat în cele din urmă la acesta, motive, cari sunt așa de însemnate, încât ministrul-președinte s'a decis a preda conducerea ministeriului de interne unui coleg al său tocmai acum în ajunul nouelor alegeri.

Nu este greu a găci, că motivele din vorbă isvorăsc din situațiunea disperată financiară a statului. În nisce momente, când i se ceru poporațiunii nou jertfe pentru completarea pregătirilor de război, trebuia să se întempele o schimbare în conducerea financelor, ca astfel să se arate cel puțin buna voință de a aduce o îndreptare în administrația financelor.

Oficioșii vorbesc chiar de o fundamentală schimbare a sistemului de administrare financiară, a căruia reprezentant a fost contele Szapary și ne spun că numai d-lu Tisza posedă autoritatea necesară în cabinetul spre a face să se execute cu stricteță noua programă, care culminează în a se reduce cheltuielile, în a se urca dările indirecte și în a se pune stavilă trecherilor peste credit, cari în bugetul, ce se debate acum, au atins oribila sumă de 22 milioane.

Unul din oficioșii de frunte, „Pester Lloyd”, spune, că d-lu Tisza, după cum stau ați lucrurile, a trebuit să ia conducerea ministeriului de finance chiar în interesul partidei dela putere, care prin momentana situațiune financiară a țării este supusă la cea mai grea probă.

„Imensele greutatea acestei situațiuni” — dice numita fóia — nu se pot nici retăce, nici masca. În nisce împrejurări cât se poate de nefavorabile ale pieței de bani, va fi de lipsă a procura partea încă neacoperită a deficitului din anul trecut și întregul deficit pe anul acesta, la acesta se mai adaugă prevederea cu bani a caselor statului, mai departe cheltuielile pentru glóte și contribuirea Ungariei la înarmările militare ale monarhiei. Suma întregă ce se cere pentru acest scop, decă va trebui să fie acoperită prin facerea de împrumuturi, poate să atingă o mărime, despre care cei neinițiați abia își fac o idee. De va succede, cum sperăm, a susține pacea europeană, atunci se vor putea învinge și aceste enorme greutatea. Ele ne dovedesc însă în mod bătător la ochi, că decă în timpul cel mai scurt nu se va face o schimbare în toate principiile și în practica administrației noastre financiare, nici un ministru de finance, ori cum s'ar numi, nu ar mai fi în stare a ne feri de-o criză, de care ar fi atinse chiar și garanțiile existenței politice ale națiunii.

Decă chiar și oficioșii poartă un asemenea limbaj, atunci trebuie să credem că în adevăr mare și periculoasă este criza financiară, ce băntuie ați statul ungar.

Din parte-ne ne îndoim, că d-lu Tisza este bărbatul, dela care se se potă aștepta o schimbare spre mai bine a sistemului administrației financiare. Contele Szapary nu s'a distins prin nimic, d'el se face cu toate acestea nedreptate, când se atribue actuala situațiune disperată a financelor numai și numai sistemului său de administrare.

Este imposibil, după cum merg lucrurile ați în statul ungar, a deosebi sistemele de administrare după diferitele resorturi ministeriale. S'a d'is și se susține, că statul care face cea mai bună politică, are și cele mai bune finance. Suntem convinși, că sistemul de guvernare în totalitatea sa a fost și este greșit la noi, pentru ca se întemeiază pe ficțiunea periculoasă că statul e numai al Maghiarilor și nu ține cont de împrejurările reale.

D-lu Tisza a fost și este sufletul acestui sistem de guvernare.

La toate trecherile peste bugetul, la totă risipa ce s'a făcut poartă vina sistemul de conducere politică a d-lui Tisza. Sórtea își răsună acum asupra lui silindu-l să ia însuși conducerea ministeriului de finance și să se încerce astfel în mod direct cu odiul situațiunii triste financiare, ce a creat o Ungariei politica sa nechibșuită și stricacióasă.

Convenția cu România în dieta ungară.

În ședința dela 10 Februarie, debătându-se bugetul ministeriului de agricultură, comerț și industrie, se aduse în discuțiune și cestiunea convenției cu România.

Deputatul Alexandru Karolyi d'ise, că cu privire la schimbul de mărfuri între România și între monarhia austro-ungară nu e absolut necesar nici un tratat, deoarece partea cea mai mare din mărfurile importate în România e de proveniență austriacă. Esportul mașinelor agricole și mărfurilor de fer e îngreuiat prin concurența Germaniei și Angliei. Tot așa stă lucrul și cu industria textilă în România, unde s'au adus aceste articole până acum din Austria (Brünn) și din Ungaria (Brașov și alte locuri mai mici de fabrice). Și în această ramură de industrie esportul e mai slab decă cum era și va deveni și mai slab, pentru că în străinătate se produc cu prețuri mai mici. Prin urmare perspectiva e tot mai rea. De aceea trebuie să cumpănim bine jertfele ce am vrea să le aducem, poște, în interesul esportului acestor articole. Ca să concedem pentru esportul amintitelor articole, importul scutit de vamă al cerealelor, porumbului, porcilor și vitelor din România, ar fi pre mare jertfa. (Aprobări în stânga). Oratorul admite, că importul amintitelor articole s'ar pute împedea numai din punctul de vedere al veterinariei. Diferința între producțiunea noastră și între producțiunea agricolă română este atât de mare, încât e cu neputință să concurăm cu România, fiind că Românii produc mai estin, deoarece pământul nu e atât de secăt, întreținerea vitelor nu e așa scumpă, etc. Prin urmare producțiunea agricolă e în România mai avantagióasă decăt la noi.

Diferința trebuie deci înlăturată printr'o vamă, care să scutască produsele noastre până la orecare măsură. Porumbul tot ar mai pute trece, deși industria spiritului în Ungaria e în decadentă, căci acesta ar fi o ușurare pentru ea. N'ar fi pericolul nici decă pe grâu s'ar pune o vamă mai mică. Altfel însă stă lucrul cu importarea vitelor din România. (Aprobări). Importul vitelor e cu hotărâre păgubitor pentru Ungaria, fiind că aceste animale nu se pot esporta mai departe din Ungaria, ci rămân aci. (Așa este în stânga). Neputându-se esporta vitele, în urma raporturilor vamale, în Germania, Franța, Elveția și în alte state, prețul carnei va scădea. Până ce nu vom avea noi nici un esport, se se îngreueze importul vitelor prin vami foarte mari. Tot așa stă lucrul și cu porcii, cari se produc mai estin în România. Prin urmare n'avem nici un interes deosebit pentru încheierea convenției; avem numai interesul, ca pro-

ductele brute române să fie împovărate cu vămuri mai mici, ér animalele cu vămuri cât se poate mai mari. (Aprobări în stânga).

Românii, probabil, vor cere liberul import al vitelor și porcilor, pe când interesul nostru cere, ca aceste articole să se impoște în cât mai mică măsură. De aci isvorăsc contrastul intereselor noastre și de aceea probabil că nu ne vom pute uni ușor cu Românii. Noi dorim convențiunea mai mult din motive politice, decăt economice. (Așa este în stânga). D'el nici acesta cu pre mari jertfe. (Vii aprobări). Amiciția între noi și România va exista cu toate acestea mai departe, câtă vreme vom fi tari sub egida monarhiei; și cu alte popore învecinate vom sta în raport amical, fiind că ele, sprijinite pe monarhia noastră, se pot desvolta liber și se pot apăra de multe rele. Și decă ele și-ar vedea periclitată libertatea, or decă noi n'am fi destul de tari ca să le servim ca sprijin, această amiciția nu se va pute susține nici cu prețul convenției vamale. (Vii aprobări în stânga).

Ministrul de comerț Szechenyi: Doresc să răspund imediat la interesantele espuneri ale antevorbitorului. Corăspunătorul raporturilor mă voi exprima cu rezervă, deoarece tocmai când se urmăze tractările pentru încheierea convenției nu pot spune tot, ce s'ar pute folosi la tractări eventual ca armă, eventual din alte motive. (Aprobări în drepta). În total împărtășesc vederile contelui Karolyi, și de aceea cred că n'avem temei d'a fi îngrijați pre mult. Împărtășesc înainte de toate vederile sale în direcțiunea că, deși eu țin de serioase și importante motivele politice, nu trebuie să punem în joc din cauza acesta condițiunile propriei noastre destoinicii de viață și a existenței noastre materiale. (Aprobări în drepta).

Principala diferență principiară între vederile mele și ale antevorbitorului este aceea, că eu nu sunt chemat la acest loc să închei convențiunea exclusiv din punctul de vedere al agriculturii; datoria mea e să caut a satisface atât unuia cât și celuilalt interes. Interesele industriei nu le putem trece cu vederea, căci nu trebuie să uităm, că înainte de toate avem problema a desvolta și a crea o industrie.

Cu privire la economia română nu neg, că Românii produc mai estin decăt noi, d'el observ că nu o ascriu acesta împrejurării că noi avem o economie intensivă și că de aceea producem mai scump, căci eu socotesc introducerea economiei intensive necesară tocmai ca să producem mai estin. Ce privește introducerea de vami diferențiale, cred că onor. meu amic a întrebuințat această espresiune din eróre și că a vrut să dică vami de compensațiune.

Pentru vite a cerut d. deputat vami mari, deoarece acelea nu sunt o marfă, care se se potă transporta prin Ungaria în alte țări, ci ne rămâne nou pe gât și așa face concurență vitelor noastre. D. deputat e în rătăcire aci cu privire la porci. Noi putem esporta porcii noștri și cât timp putem face acesta, importarea lor nu ne poate strica. În timpul din urmă am esportat foarte mult în Italia și chiar decă s'ar importa din România și Serbia, încă tot vom fi în stare să luăm un nou avânt. Cu porcii noștri putem merge și în Germania, deși nu cu totul ne împedeați, deoarece Germania ne include uneori granițele. Cu toate acestea ne stau deschise alte căi și porcii nu ne rămân pe gât.

În privința vitelor cunute împărtășesc deplin părerea d-lui deputat, că decă le lăsam să intre liber — negreșit cumpănim totdeauna raporturile veterinare ale respectivelor țări — acesta ar pute pricinui eventual o mare concurență; d'el cred că nu astfel se va pute rezolva această cestiune, ci astfel că vom lăsa să intre numai o parte din vite, deoarece pot fi eventual rele sanitare ascunse ce ușor se pot ivi într'un stat, care n'are nici o creațiune deplină consolidată pentru a regula veterinaria. Deși după rapoartele ce le avem România a făcut totul pentru regularea veterinarii, am esperiat cu toate acestea, că în primii ani după regulare se repeșesc relele și numai după lungu timp am putut obține noi raporturile în care ne aflăm de 7—8 ani, că adică nici un rău nu

se p^ote nasce, fără ca să nu fiă imediat înăbușit. După părerea mea d^{er}ă numai astfel de vite putem lăsa să intre, care eschid^u estinderea pericolului în ț^{er}ă, adecă putem lăsa vitele de tăiat în astfel de orașe, în care sunt abatorii. D^{ec}ă vitele ce vin^u din România ajung^u de drept în acele orașe unde sunt destinate pentru tăiat, stau sub supraveghiere și nu vin^u în nici o atingere cu alte vite, atunci ac^{es}ta ne asigură de o estindere a răului.

Natural^u, ac^{es}ta aduce cu sine, că numărul vitelor importate nu ar fi așa de mare, încât să ne p^otă face vre-o concurență. Afară de asta, d^{ec}ă luăm în considerare că prin reducerea fabricației spiritului la noi suferă o scădere și îngrășarea vitelor la poverne atunci e^se la ivelă interesul d^a se îngriji unele orașe mai mari și ținuturi consumătoare, și se cere ca pentru ajutorarea lor să intre vite și din altă parte. Căci de când există t^{er}gul din Viena și din Pojun^u, și ț^{er}ile vestice austriace esportă în Elveția, capitalul nostru de vite începe a se consuma, ceea ce p^ote fi desavantaj^os pentru viitorul economiei n^ostre de vite. Atăta în ac^{es}ta afacere.

Lukas Enyedi crede a constata, că legislația Ungariei e, fără deosebire de partidă, convinsă că încheierea unei convenții vamale și comerciale cu România nu e imperiosă cerută din cauza intereselor economice ale Ungariei. Numai o astfel de convenție e admisibilă, care cor^{es}punde deplin intereselor Ungariei; o convenție, care ar cor^{es}punde escelent intereselor Austriei, legislativa ungară n^{ar} put^e-o primi.

Ca să stăm cu România în raporturi politice cât se p^ote de bune, este nu numai un interes unghuresc național, ci și în genere cultural. D^{er} să nu facem jertfe mai mari de cum este vrednică satisfacerea aceluia interes. Oricâte jertfe materiale am aduce, cu aceea tot^u nu vom câștiga simpatia politică a României. Guvernul se dea României a înțelege, că aci nu preponderă interesul politic al Ungariei, fiind că situația politică a Ungariei este aceea a celui mai tare, și că vom încheia un tractat, care satisface intereselor Ungariei și la care vor fi și interesele politice multămite în multă mai mare măsură ca altădată. E necesar, ca reprezentarea monarhiei n^ostre în România să fiă încredințată în astfel de mâni, care au destoinicia să procure acolo respectul intereselor politice și economice ale monarhiei. Reprezentanța de mai nainte a comis erori, ba prin ore-carl pași a nutrit numai amăriciunea între ambele state, așa că oficiul nostru de esterne a trebuit să desaprobe acei pași. Cu privire la industriă încă nu putem face jertfe în contul intereselor economice, deorece România tocmai privitor la articole de industriă ardelenă își rezervă mână liberă, fiind că ele se produc și în România. Asta-i o politică înțeleptă din partea României și ar merita să o urmăm și noi.

Ministrul Szechenyi d^{ice} că asupra acestei afaceri nu influenț^{ez}ă numai interesele Ungariei, ci și ale Austriei. Mai mult nu p^ote spune ministrul. Tractările cu România nu sunt în curs; ceea ce s'a făcut până acum a fost numai o conferință pregătitoare, er nu tractări. D. deputat^u dorește să susținem cele mai bune raporturi politice cu statele vecine. D^{ec}ă dorim ac^{es}ta, atunci trebuie să aducem eventual și jertfe materiale. Cu ac^{es}ta nu vreau să d^{ic}u, că trebuie să sacrificăm interesele n^ostre materiale, d^{er} trebuie să luăm în considerare, că un bun raport politic cu un războiu economic după vederile mele nu se p^ote cugeta. (Din st^{an}ga: D^{er} cu Germania nu e așa?) Cu Germania n^{avem} războiu vamal și apoi n^{am} afirmat, că acel raport economic, în care stăm cu Germania, ar face bine bunului raport politic. Am convingerea că și cu Germania ar trebui să estindem pe t^{er}emul economic acel bun raport, care există pe t^{er}emul politic.

Akos Ugron nu e mulțimit cu declarațiunile ministrului. Oratorul e cu hotăr^{ire} în contra importării grăului și vitelor din România.

Andreas György e, din punctul de vedere al susținerii bunelor raporturi politice cu România, pentru convenție; d^{er} din punctul de vedere al vămilor protecționiste, interesele Ungariei stau în contrast cu ale României. El^u numai o astfel de convenție ar aproba în care s^{ar} exprima nu numai clausula națiunii celei mai favorizate. D^{ec}ă România ar uita marile servicii ce i le-am^u făcut în privința comercială, oratorul ar privi ac^{es}ta ca o astfel de provocare a monarhiei din partea României, încât menținerea stărei de acum ar fi multă mai avantaj^osă și ar cor^{es}punde mai bine intereselor n^ostre. (Aprobări). — Cu acestea s'a încheiat ședința.

(Va urma).

Austria și România.

Sub acest titlu scrie „Neue Freie Presse“ del^a 12 Februaru n. următoarele:

„Declarațiunile, ce le-a făcut ministrul de co-

merciu unghuresc în clubul liberal și în ședința plenară a camerei asupra negocierilor cu România pentru încheierea tractatului de comerț, ne arată cu vii culori cât de rău stă ac^{es}ta cestiune atât de importantă pentru monarhia. În clubul liberal d^{ice} contele Szechenyi, că nu p^ote fi vorba de o intrerupere a negocierilor, deorece până acum nu s'a negociat, ci numai s'a discutat prealabil afacerea convenției.“

„Să fi ajuns noi în adev^{er}u așa departe, ca pentru nesuccesul tractărilor să căutăm acum numai numele? Ce s'a petrecut del^a intreruperea negocierilor, de s'au intr^u lucrurile în mod de nefavorabil?“

Nimic n'a străbătut în publicitate, afară de discursul de er^u al contelui Szechenyi, care este în adev^{er}u de natură a compromite toate silințele de-a ajunge odată cu România la o înțelegere. Ministrul de comerț unghuresc a desfășurat programa protecționismului industriaș și agrar în forma cea mai acută și chiar în Peșta a produs o stranie impresiune r^{ec}ela respingătoare, cu care a vorbit ministrul de negocierile cu România.“

„Mai este ore de lipsă în fața acestei împrejurări să cercetăm după cauzele, pentru cari delegații români întârziă așa de mult de-a se reintor^e la Viena?“

„Contele Szechenyi nu numai odată s'a cufundat în contra d^{ic}eri, și de aceea este greu să ne pronunțăm asupra declarațiilor sale din urmă. Este însă neîndoiș^os că prin manifestațiunile, cum e discursul de er^u al ministrului de comerț unghuresc, se face imposibilă o înțelegere cu România în politica comercială.“

Ce vrea adecă politica n^ostră comercială oficială și cine o conduce? D^{ec}ă programa, ce a desvoltat o ieri ministrul de comerț unghuresc este aceea după care se dirige atitudinea monarhiei, atunci să fiă cruțată populația austriacă de nouă amăgiri, er lumea de spectacolul unor negocieri îndelungate, cari nu pot avea nicid^{ec}um un rezultat serios.“

Afacerea vizitei regelui Milanu.

În timpul din urmă au apărut în diare diferite scrii privitoare când la o pretinsă confederațiune balcanică, în care ar intra și România, când la nisece pretinse tractări între România și Serbia în vederea unei acțiuni comune. T^ote aceste svonuri sunt erate neadev^{er}uri și suntem în pozițiune, pe baza informațiilor ce le avem din isvorul competent, a da următoarea desmintire:

„O depeșă, pretinsă a „Agenției Libere“ și publicată în diarele opozițiunii, a anunțat cumcă Regele Milanu av^e să m^{er}gă în cur^{en}du la Bucuresc într'un scop politic, și a vorbit totodată despre nisece discuțiuni începute deja între cabinetele din Bucuresc și Belgrad. T^ote aceste scrii sunt absolut inexacte; nu s'a început nici o discuțiune între diarele cabinete și nici vorbă nu este de ac^{es}ta călătorie a Regelui Milanu. O asemenea călătorie într'un scop politic este o invențiune cu totul fantastică. De altc^um, t^otă lumea știe în destul, că guvernul român nu cugetă cătuși de puțin la vre-o acțiune și, prin urmăre, nimenea nu ar încerca d^a se înțelege cu d^{ens}ul în privința vre-unei acțiuni comune, fiă în contra orⁱ și cui. Nu putem înțelege scopul pentru care s'a născocit ac^{es}ta scire falsă și contrariă adev^{er}ului din orice punct de vedere.“

SCRILE DILEI.

Primim din Turda o scire surprinzătoare Sentința tribunalului regesc de acolo prin care v. protopopul din Indol^u Petru Vlassa a fost judecat pentru delict de agitațiune și condamnat la o lună arest, a fost reformată de cătră instanța a doua, tabla regescă din T^{er}gul Mureșului Tabla a m^{ar}it pedepsa del^a patru s^{ep}t^{em}ăni la patru luni închisore. Ac^{es}ta sentință ne dovedește, că sunt întemeiate temerile după cari și tabla regescă a început a se molipsi de b^ola șovinismului. P^{ar}intele Vlassa ni se asigură, a insinuat recursul la C^{ur}ia din Peșta. D^{ec}ă șovinismul ar merge cresc^{en}du, ne-am^u put^e aștepta ca cei din Peșta să ridice pedepsa del~~a~~ patru luni arest la patru ani închisore grea. Sperăm însă, că cel puțin la C^{ur}ia se vor mai afla om^{en}i cu mintea rece și imparțial și vor cassa întreg procesul, care nu are nici un înțeles, afară de acela de a ațita spiritele în sinul poporului român printr'o terorizare, care nu p^ote aduce nici un folos autorității statului ungar.

—x—

Sub titlul „Alianța bisericilor cu Kulturegyletul“ scrie „Kolozsvar.“ „Suma ce biserica reformată a oferit o Kulturegyletul ardelean pentru comună lucrare va trece peste 100,000 fl., oferta bisericii unitare e de 33,000 fl., er decanatul ev. unghuresc din Brașov înțenționează să investeze 50,000 fl. pentru realizarea sco-

purilor kulturegyletesci. — Se vor realiza la calendele grecesci.

—x—

Pentru echiparea gl^ot^olor ministrul honv^odimei a adresat camerei de comerț și industria din Clușiu invitarea, ca să prov^oce pe industriași a face oferte pentru articole de lână și pele. Un fabricant de postav în Sibiu a primit telegrafic invitarea, să trimetă cât mai cur^{en}du mostre și prețuri de postav v^{en}et pentru trebuințele armatei.

—x—

Din pașalicul T^{er}navei mari comunică „Kronst. Ztg.“, că la 30 Ianuaru 1887 se adunaseră, ca de obicei în fiăcare Duminecă, câțiva locuitori din Crișiu la o serată de cetit în edificiul școlii evanghelice și așteptau pe cetitor, când intră pe neașteptate judele Vasile Luca și declară, că din însărcinarea solgăbirului interd^{ice} prin ac^{es}ta odată pentru totdeuna aceste conveniri și ordonă ca cei adunați să se depărteze. — Departe am^u ajuns cu „libertatea“ unghuresc!

—x—

„Sieb. Deutsch. Tgblt.“ e informată din Deva, că câțiva oficeri de rezervă au primit deja incunoscințarea să fiă gata și în casu de convocare să se anunțe la locurile destinațiunii lor în timp de 48 ore.

—x—

Curatorul superior al bisericii reformate br. Gabriel Kemeny s'a dus la Clușiu ca să presideze o importantă ședință a consistoriului superior reformat. E vorba de publicarea concursului pentru ocuparea posturilor de predicatori misionari, care s'au înființat în legătură cu acțiunea Kulturegyletul ardelean. — Ce de sfară în ț^{er}ă pentru fiascuri!

—x—

Ministrul Trefort a suspendat telegrafic din postul său pe profesorul Iosif Kopolnai del~~a~~ preparanția din Clușiu pentru un delict disciplinar, după cum spune „Kolozsvar.“

—x—

În interesul sporirii voluntarilor pe un an la regimentele de tren se compun liste asupra prenoțării voluntarilor pe spesele proprii, nu numai în stațiunile de întregire de până acum Budapesta, Viena și Praga, ci și în orașele Pojun, Cașovia, Timișora, Sibiu, Agram, Gratz, Innsbruck, Brünn, Josefstadt, Cracovia și Lemberg.

—x—

Din cassa garnisonei din T^{er}gul Mureșului au dispărut în timpul del~~a~~ 3—7 Februaru n., d^{ice} „Kolozsvar.“ 8126 fl. 25 cr. Intre acestia se aflau și bani de ai gendarmeriei. Cassa n'a fost spartă și deci se presupune că numai cu chei contrafăcute s'a putut comite furtul.

—x—

După cum se raport^{ez}ă din Alba-Iulia unei foi unghuresc, 10 familii ev. reformate din Chertșora s'au hotăr^{it} să se întor^e în sinul bisericii rom. catolice. În scopul acesta preotul rom. cat. Sass din Porumbac s'a dus în 13 Februaru n. în Chertșora.

—x—

Un nou d^{iar} politic intitulat „Unirea“ a apărut del~~a~~ 1 Februaru în Bucuresc, sub direcțiunea politică a d~~-~~lui I. G. Bibicescu. În programul său noul d^{iar} declară, că va lupta pentru libertate și democrație, va combate pe cei ce v^{ed} în libertate un pericol în constituțiune o pedecă, în popor un vrășmăș și o turmă numai cu datorii, er nu și cu drepturi; se va ocupa continuu de cestiunile economice, cu t^otă atențiunea și îngrijirea; va av^e pururea ochii deschiși asupra relațiilor comerciale ale României cu străinătatea. Aceeași grije o va av^e și de interesele naționale ale României de pretutindenea. Granițe politice există, le respectă, rămân Români unde sunt, d^{er} cel puțin se va interesa a sci cum trăesc și ce lucr^{ez}ă, căci pierderile lor perdel sunt pentru români în genere și pentru susținerea limbei și naționalității au nevoie de îmbărbătare. Libertatea, democrația și cultul naționalității form^{ez}ă deci creșul noului d^{iar}. Salutăm cu căldură pe confrății noștri del~~a~~ „Unirea“ și le dorim deplin succes, er d^{iar}ului vieță lungă.

—x—

Se scrie, că un negustor din Făgăraș a primit deunădile o provocare anonimă să depună la oficiul postal de acolo o scrisore cu 8000 fl., căci în casu contrar va fi omor^{it}. Negustorul făc^u arătare autorității despre ac^{es}ta, care a și luat m^{es}u-l pentru arestarea vinovatului îndată ce ar voi să ia banii del~~a~~ poște. În cur^{en}du apăr^u j^{ac}olo o servitor și cer^u scrisorea cu 8000 fl. Fiind supus unui interogatoriu, nu voi să spună nimic, fără să știe fi urmărită la întor^erea ei spre casă și astfel se descoperi, că amenințatorul este fiul unui negustor din Galați, lângă Făgăraș. Tin^{er}ul om^u fi arestat. Se crede că tot el e cel care a scris din Făgăraș lui Rothschild în Viena scrisorea, prin care

Rothschild era amenințat cu moarte, decât nu va trimite 20,000 fl.

—x—

La 5 Februarie n., casierul comunei Făgăraș, Ludovic Greger, s'a aruncat în Olt și a dispărut fără urmă sub ghiață. În haina ce 'și-a lăsat-o pe urmă s'a găsit un bilețu în care 'și luă rămasă bună dela soția și copiii săi. Se dice, că motivul sinuciderei e defraudarea.

—x—

La 7 Februarie n. un fruntaș (antierul gradă al soldatului) dela batalionul de vânători din Făgăraș, instruind în odaia pe un recrut în mânărea armei și comandând: foc! întorse aceluia spatele, ér glonțul îi păturse spinarea omorându-l pe loc. Din cercetarea pornită se va dovedi, de-ă recrutul cu intențiune ori din nedibăcia a împușcat pe fruntaș.

—x—

Mane s'era Mercuri se dă balul mascat de elită, închis, la Reduță, care fără 'ndoială va fi bine cercetat, deoarece e singurul bal mascat în acestu carneval.

—x—

Femeia cărciumarului Avram Ivresk din Ludesd, care în anul trecut 'și-a omorât bărbatul, ajutată fiind de amantul ei, a fost condamnată la moarte de către tribunalul din Deva împreună cu amantul ei. Tabla din Tergu-Murșului a schimbat pedepsa amăn-durora în închisoare pe viață. Curia a întărit pedepsa cu moarte pentru femeia, și închisoare pe viață pentru complicele ei Iosif Avramesk.

—x—

Căsina română din Beiușiu va da un Bal în sala ospătării opidane în 19 Februarie 1887 st. n. Prețul de intrare: pentru o persoană 1 fl., pentru familia după plac. Inceputul la 8 ore s'era. Comitetul avangiator. Olfetele marinimose se primesc cu mulțămă și se vor chita pe cale diaristică.

—x—

Concertul va arangia Reuniunea corului vocalu grec-rom. „Unirea“ din Varadia în 8/20 Fauru în sala ospătării din Varadia în favorul numitei Reuniuni. Intrarea de persoană șeșu 50 cr., de stat 30 cr. Inceputul la 8 ore s'era. Comitetul. Programa: 1. De-visa Armoniei, de Horner coru barb. 2. Lăcrămiore, de Flondoru coru barb. 3. Tera mea, poesiă de Teutu declamată de corista R. Orașianu. 4. Tatarul, de Nosievics coru barb. 5. Inzadaru, de Hrimaly coru barb. 6. Dialogu despre superstițiuni de coristi G. Minda, G. Farca și I. Cocarlanu. 7. El R'baa, de Mandyceschi coru barb. 8. Reintorcerea victorioasă, coru mixtu după Bianchi. 9. Cantece vânătorescu, de Flondoru coru barb. Apoi urmează jocul.

—x—

Balu se va arangia Joi la 5/17 Februarie a. c. de către Comitetul gimnasialu în sala „Redutei“ din Bradu pentru înmulțirea cabinetului naturalu dela gimnasialu de acolo. Intrarea de persoană 1 fl. de familia 2 fl. Comitetul arangiator. Inceputul la 8 ore s'era. Ofertele marinimose se vor chita pe calea publicității.

Raportu polițienesc*).

Nici un guvern, nici un oficiu, nici o dregătorie, cu nău cuvânt, nici un institutu publicu nu este așa de espus criticeci ca „poliția“ — însă nici într'un punctu nu este judecata opiniuni publice așa de conglăuitore, ca în acela despre poliția. Oficii, autorități, singuratiche persoane pot să fiă ori cât de îndușmăite, totuși deosebite relațiuni și împrejurări pot să producă unele sovăiri în judecata opiniuni publice, însă mai pe sus de totă indoala este judecata despre poliția: ea este totdeauna rea. Și este ore minune, că poliția provă așa de mult judecata tuturor? — Ea trebuie să fiă pretutindenea. Pe strade, când acestea sunt acoperite de o mare de noroi; pe trotore, în cari lipsesc câte o pătă, seu că ele sunt acoperite cu ghiață lucia, seu că flăcările de gazu joca între tablele de sticlă neșterse ale felinarilor; în curți, din cari putorea se înalță până la nori; în cărciume, din cari răsună șgomotul, răpesc somnul; în case, din cari se fură, se răpesc și se omoră; — nu pătrunde ea ore în atelierul măestrului și pretinde dela densul pe calfa, decât acesta a trândăvit prea mult în ziua premergătoare, seu în asilul intimu alu familiei, și scote pe sprintena camieră, decât ea în s'era premergătoare a povestit prea mult cu ostașul vigoros etc. etc. Ea pte fi ori unde, rea este totdeauna, tocmăi pentru că nu pte fi în același timp în totu locu. — Dece din această judecată conglăuitore a opiniuni publice pte privitorul mai adencu să căștice ore-care pricepere pentru însemnătatea și importanța institutului polițienesc, atunci acel pesimismu merge de bună s'era prea departe și aspra judecată s'ar putea reduce la împrejurarea, că instituțiune polițienescă totuși este capabilă de o perfecțiune, der că ea are unele lipse, cari chiar și atunci nu se pot delătura, când sunt recunoscute, pentru că puterea împrejurărilor este mai mare decât voința și puterea de a-le învinge.

Poliția Brașovenă, de sine se'nțelege, nu face es-

*) Intărțiatu din cauza lipsei de spațiu.

cepiune și în înțelesul arătat mai înainte nici nu pretinde acesta. Dece ea la reînnoirea anului — și acesta durează la poliția ca și la tôte celelalte oficii pân' ce sunt gata diferitele raporturi anuale, — aruncă o privire înapoi asupra anului trecut și la această ocaziune nu este cuplesită de acel pesimismu, ca opiniuni publică, ci are și nisce sentimente optimistice, totuși asta nu i se pte lua în nume de rău, mai virtos decât ea este în stare a documenta îndreptățirea la acestu optimismu — cu cifre! din cari se alcătuiesc complecsul vieței active și alu nisuițelor.

Chiar împrejurarea, că la începutul anului 1880 ajunseră casurile la secția penală a căpitănatului orașenesc numărul de abia 700, pe când în anul trecut s'au pertractat preste 3000 de casuri penale, ne înfățișează, de bună-s'era, un tablou lămurit despre activitatea de mai înainte și de acuma a poliției, și cor-pul polițistilor, care — deși constătoru mai multu din recruți, — în urma deselor schimbări, totuși printr'o instrucțiune sistematică introdusă deja de unu an a fost pus în pozițiune de a desvolta unu serviciu polițienesc mai activ și mai destoinic, merită deplină recunoștiință.

În chipul acesta se esplică și faptul că, spre esemplu, în anul 1886 au ajuns la arătare: 346 de călcări ale legei penale față de 27 în anul 1881, 23 în a. 1882, 29 în a. 1883, 40 în a. 1884 și 118 în 1885.

Pe când în anul 1883 se pertractă numai 350 de arătări din cauza călcării statutului penal și a altor statute, în anul trecut această sumă s'a urcatu la 984, în vreme ce încă în anul 1882 suma banilor de pedepă în favorul erariului s'a urcatu la 99 fl., aceea în favorul fondului s'eraclor din orașu la 226 fl., în anul 1886 aceste sume s'au urcatu la 491 fl., respective 505 fl. 50 cr. în vreme ce în anul 1881 s'a urcatu spre esemplu suma tuturor transgresiunilor în contra autorității și a liniștei publice, în contra siguranței publice, în contra ordinei publice și a moralității a s'inității etc. la 27, s'a urcatu această sumă din anul 1883, în care era totu numai de 29, în anul 1886 la 346, care sumă se imparte după singuratichele specii de transgresiuni în chipul următor:

În contra autorităților și a liniștei publice 61, în contra siguranței publice 21, în contra ordinei publice și a moralității 81, în contra sănătății și a sănătății 16, în contra proprietății 17. — Afară de acesta s'au mai pertractat în anul trecut 611 casuri de prevaricațiuni de pădure.

Anume în ceea ce privește condițiunile sanitare ale suburbiilor, se pte arăta un progres însemnat și dreptu probă pentru acesta servesc împrejurarea, că l'a provocarea căpitănatului orașenesc s'au făcutu în suburbiul Scheiu mai multu de 600 de umbatori în anul 1886, ceea ce mai înainte n'au fost de locu. Fieresc că tocmăi în d'șul suburbii are autoritatea polițienescă să se lupte cu referințe aprăpe de nevinșu, cari numai în decursul anilor și numai prin spriginul eficace alu comunei pot fi învins.

Suma aminită mai sus a transgresiunilor arătată în anul trecut s'a s'evirșit de 1324 de bărbați și 643 femei, dintre cari 40 au fost pedepsite cu femei de 10—50 fl., 1443 cu bani sub 10 fl. Cu pedepse de ar-restu au fost 223 de bărbați și 173 de sume. La suma aceea, de 643 de famei, au participat în mare măsură servitorele, cari adeseori sunt lipsite cu totu de disciplina domestică, chiar după pedepsirea de mai multe ori au o purtare desfrănată și aduc în conflictu cu protectorii lor, cu soldații, pe organele polițienesci. O disciplină domestică mai rigurosă ar spriginu cu mare efectu pe autoritatea polițienescă, și instituțiunea de servitore, pare aci la noi a ajuns la unu nume forte rău, s'ar promova în modu evidentu. (Va urma).

Sânteu-jude, 10 Fauru 1887.

Onorate D-le Redactoru! După cum e forte bine cunoscutu onoratului publicu român din diarele periodice române, eu am lucratu de mai multu ani ca să se introducă industria de casă în tôte scolele nostre elementare populare, unde generațiunea tinăra a poporului nostru încă din frageda ei etate se se deprindă în activitate, ca cu timpul industria de casă să se lătească și la poporul nostru spre înflorirea și bună-starea materială a scumpei nostre națiuni române.

Spre ajungerea acestui scopu măretu și salutaru în totu anul am deschis cursuri suplementari de industrie de casă cu propunere gratuită numai și numai ca să-mi pot afla din ce în ce mai multu consoți de carieră în această privință, care cursuri, și mai cu s'era cursul din v'era trecută, prin spelele avute cu cei ce au participat la cursul de industrie, m'am încercat în nescă datorii, din justa cauză: că grindinea nimicind mi puținele mele s'amenături și avendū salaru numai de 120 fl. ca se pot scăpa din lațul și ghiarele usurărilor m'am v'edut silitu a concurge la ajutorul nemului românesc.

Deci la inițiativa Escelenței Sale Domnului Arhiepiscopu și Metropolitu de Alba-lulia, mi s'a deschis o colectă benevolă între cercurile connaționalilor mei din Blașiu, în a căreia urmare am și primitu unu ajutoru de 40 fl. patrușeci florini 40 cr. v. a. dela următorii Domni:

Escelența Sa Domnulu Arhiepiscopu și Metropolitu Dr. Ioan Vancea 20 fl., Constantin Pappalvi canonicu 2 fl., Ioan Fekete canonicu 1 fl., Elie Vlascanonicu 1 fl., Ioan Antoneli canonicu 1 fl., Anton Vestemian canonicu 1 fl., Stefan Maniu canonicu 1 fl., Leonțiu Leouteanu canonicu 1 fl., Dr. Ioan Rațiu canonicu 1 fl., Alimpiu Blășianu prof. 1 fl., Dr. Alexandru Grama prof. 1 fl., I. F. Negruțiu prof. 1 fl., Simion P. Mateiu secretaru 1 fl., Vasiliu Olteanu advocatu 1 fl., Dr. Augustin Bunea profesor 50 cr., Nicolau Popescu profesor 40 cr., Ore-cine 50 cr., Ioan Germanu profesor 1 fl., Silvestru Nistoru profesor 1 fl., Ioan Orga V.-rectoru 1 fl., Dr. Victor Smigelschi 1 fl., Georgiu Munteanu profesor 1 fl., în suma susu menționată.

Pătrunsu adencu de aceste bine faceri ale marinimozilor și zeloșilor Domni și connaționali ai mei mă aflu în plăcuta pozițiune a-le espirma cea mai viă recunoștiință și cea mai profundă mulțămă publică.

Fiă ca Escelența Sa să afe pe viitoru multu imitatoru în asemenea fapte generose, aflându-și r'espăță în cultivarea poporului român și în recunoștiința națiunii.

Petru Grama,
învățătoru.

Ultime sciri

Constantinopolu, 12 Februarie — Agitațiunile continuă în Macedonia. Mai multu emisari, cari aveau cu d'nsii o proclamațiune revoluționară, au fost arestați la Strundja, din care cauză s'a proclamat în Strundja starea de asediu, trimițându-se acolo și ajutore.

—x—

Constantinopolu, 12 Februarie. — Pórta a comandat cincă sute de mii de puscă cu repetiție sistem Manser și 60,000 de carabine a 65 silingi bucata. Cele dinteu predări vor trebui să înceapă peste șese luni, după plata unui acontu de patru sute de mii lire sterlinge. Dece mii de lire sterlinge au fost v'ersate ca arvană.

—x—

Constantinopolu, 12 Februarie. — Circulă scirea, că s'a proclamat starea de asediu la Filipopoli și că s'au trimis ordine noue de către Regența, spre a înainta repede pregătirile militare în Bulgaria și Rumelia.

—x—

Londra, 12 Februarie. — Manufacturile de arme din Birmingham au primit însemnate comande. Ele au sporit în nisce proporțiuni neobișnuite numărul lucrătorilor lor.

—x—

Parisu, 13 Februarie. — Se telegrafiază din Petersburg că 100,000 rezerviști sunt chemați pentru a studia aplicarea nouelor regulamente de serviciu care de curendū s'a introdus în armata rusă.

—x—

Belgradu, 12 Februarie. — În sferile Curții se manifestă un puternic curent în contra cabinetului Garașanin și în favorea formării unui ministeru mai puțin ostil Rusiei. Doușeci de medici ruși au fost chemați spre a ocupa funcțiuni în spitalele s'erbești.

SCIRI TELEGRAFICE.

(Serv. part. a Gaz. Trans.)

BUDAPESTA, 14 Februarie. — În camera deputărilor, discutându-se budgetul resortului de comerci, Iranyi atinge cestiunea lucrătorilor. Cere introducerea repausului de Duminecă pentru tóți lucrătorii, precum și înființarea de casse pentru ajutorarea lucrătorilor bolnavi. Ministrulu de comerci Szechenyi împărtășesc vederile an-tevorbitorului. Guvernulu a adunat deja materialul corăspundător și în sesiunea următoare ilu va presenta parlamentului în formă de proiecte de lege. Ministrulu mai anunță presentarea unui proiectu de lege asupra veterinăriei, asupra prășirii de pescă, a poliției de câmpu. Ap-ponyi susține părerile lui Iranyi pentru lucrătorii, cari pretind votul universalu, să nu credă că interesele lor nu se iau în considerare de cor-purile legiutore. Busbach consente asemenea cu Iranyi, însă este liniștitu în urma declarărilor ministrului.

MADRIDU, 14 Februarie. — E probabilu că Zovilla, renunțându la tôte proiectele revoluționare, se va reintorci în Spania și că Regina va încuviința o amnestia generală.

BUDAPESTA, 15 Februarie — Fôia oficială publică autografele prin care se primesc demisiunea ministrului de finance conte Szapary încredințându-se conducerea resortului financelor ministrului președinte Tisza, ér conducerea resortului ministeriului de interne ministrului br. Bela Orczy. Președintele de direcțiune Lukacs a fost numit secretaru de stat în ministeriulu de comunicațiune.

În ședința de ađi a camerei a prezentat ministrulu honveșilor br. Fejervary unu proiectu de lege cerendū unu creditu de șapte milioane 460,000 florini pentru completarea armamentului armatei honveșime și pentru mobilizarea unei părți a glótelor în casu de răboiu. Proiectulu de lege a fost predatu comisiunei armatei, respective comisiunei financiare.

Editoru: Iacobu Mureșianu.

Redactoru responsabilu Dr. Aurel Mureșianu

Cursul la bursa de Viena
din 13 Februarie st. n. 1887.

Table with 2 columns: Item name and price. Includes items like Rentă de aur 5%, Rentă de hârtia 5%, Imprumutul căilor ferate ungare, etc.

Cursul pieței Brașov
din 15 Februarie st. n. 1887.

Table with 2 columns: Item name and price. Includes items like Banenote romănesc, Argint românesc, Napoleon-d'or, etc.

Importantu

pentru proprietari de domenii și păduri!

Cu măsurarea geometrică, precum și eventualu cu esoperarea de planuri economice pentru moșii mai estinse și păduri se însărcinează cu prețuri eftine

Friderick Schunn.
Sibiu, Rossplatz Nr. 7.

Nr. 9/1887.

Concursu.

Pentru ocuparea postului de învățătoru la școlă română gr. cat. din Năsăud, devenitu vacantu prin pensionarea învățătorulu de până acum, se escrie concursu până la 15 Martiu a. c. st. n.

Cu acestu postu este împreunatu, pre lângă cortelū naturalū într'o odae la școlă, unū salarū anualū de trei sute (300) florinū v. a., care se va răspunde la cassa fondulu școlarū în rate lunare decursive.

Cei ce ar voi se ocupe acestu postu, vorū avē a-și trimite suplicele lorū, în terminulū amintitū, la subscrisulū senatū școlarū, probându prin testimonii în regulă: cualificațiunea lorū pedagogică, serviciulū de până acum și purtarea morală. Dintre concurenți vorū fi preferiți cei ce vorū dovedi, că suntū cântăreți cu cunoscința de note.

Dela senatulū școlēi române gr. cat. din Năsăud.

Năsăud, în 6 Faurū 1887.

Președintele:

Gregoriu Moisilū,
parochū și vic. for.

Notarulū:

Macedonū Grigorița,

1-3

Licitațiune.

Din partea subscrisulu comitetū se face cunoscutū: că în comuna bisericēscă gr. cat. Bucium-Șesa (Comitatulū Albei inferiōre) la 15 di a lui Martiu 1887 st. n. la 10 ore dimineața se va ține licitațiune minuendă pentru edificarea alorū douē sale de învățământū, a cărorū planū și preliminaru se află aici în loco.

Domniū întreprinđetori suntū poftiți cu acelu adaus: ca fie-care licitantū se depună vadiu de 10% din prețulū de esclamarē statoritū cu 4,160 floreni v. a.

Bucium-Șesa, 9 Februarie 1887.

Comitetulū parochialū
gr. cat. din locū.

2-3

Avisū d-lorū abonați!

Rugămū pe d-nii abonați ca la reînnoirea prenumerațiunei se binevoiască a scrie pe couponulū mandatulu postalū și numerii de pe fășia sub care au primitū diarulū nostru până acum.

Domniū ce se abonează din nou se binevoiască a scrie adresă lămuritū și se arate și postaultimă.

ADMINISTR. „GAZ. TRANS“

Mersulū trenurilorū

Valabilū dela 1 Octomvre st. n. 1886.

pe linia Predealū-Budapesta și pe linia Teiușū-Aradū-Budapesta a calei ferate orientale de statū reg. ung.

Large table with multiple columns and rows showing train schedules for various routes: Predeal-Budapesta, Budapesta-Predeal, Teiuș-Arad-Budapesta, Budapesta-Arad-Teiuș, Arad-Timișoara, Timișoara-Arad, and Petroșeni-Simeria. Columns include station names, train types (omnibus, accelerated, etc.), and departure times.

Nota: Orele de nopțe suntū cele dintre liniile grōse.